

Empathy

OBRAZ MUŻULMANÓW, MUŻULMANEK I ISLAMU W POLSKICH MEDIACH

Raport podsumowujący
analizy przekazów medialnych
za czerwiec 2022

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OBRAZ MUŻULMANÓW, MUŻULMANEK I ISLAMU W POLSKICH MEDIACH

Raport podsumowujący analizy przekazów medialnych
za czerwiec 2022

AUTOR: **Kamil Miliszewski**

REDAKCJA: **Filip A. Gołębiewski**

WSPÓŁRACA: **Adriana Szaposznikow, Anna Klocek, Anita Kwiatkowska,**

Adrianna Lasinkiewicz, Agnieszka Ptasik, Piotr Rączkowiak, Karolina Sieradzan

OPRACOWANIE GRAFICZNE I ŁAMANIE KOMPUTEROWE: **Ewa Górski, Andżelika Sochacka**

AUTOR ZDJĘCIA NA OKŁADCE: **Haydan As-soendawy z Pexels**

© **Filip Gołębiewski, Kamil Miliszewski, 2022**

© **Instytut Dyskursu i Dialogu, 2022**

ISBN 978-83-964373-8-9

Publikacja wydana jedynie w wersji cyfrowej do pobrania w PDF

Publikacja udostępniona jest na licencji

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 (CC BY-NC-ND)

Raport powstał w ramach projektu „**Let’s Empower, Participate and Teach each other to Hype Empathy: Challenging discourse about Islam and Muslims in Poland**”, realizowanego w ramach Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV).

Projekt finansowany przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie należą wyłącznie do autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej. Ani Unia Europejska, ani Komisja nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Praca naukowa opublikowana w ramach projektu międzynarodowego współfinansowanego ze środków programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pn. „PMW” w latach 2022-2023; umowa nr 5245/GRANT KE/2022/2

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Źródło badanego materiału	5
Islam jako temat materiału medialnego	10
Graficzne przedstawienie islamu	13
Słowne określenia upraszczające	17
Słowne określenia negatywne	19
Czy nastawienie odbiorcy materiału może się zmienić?	23
Dobre praktyki względem islamu	26
Spis tabel, wykresów, zdjęć	29

WPROWADZENIE

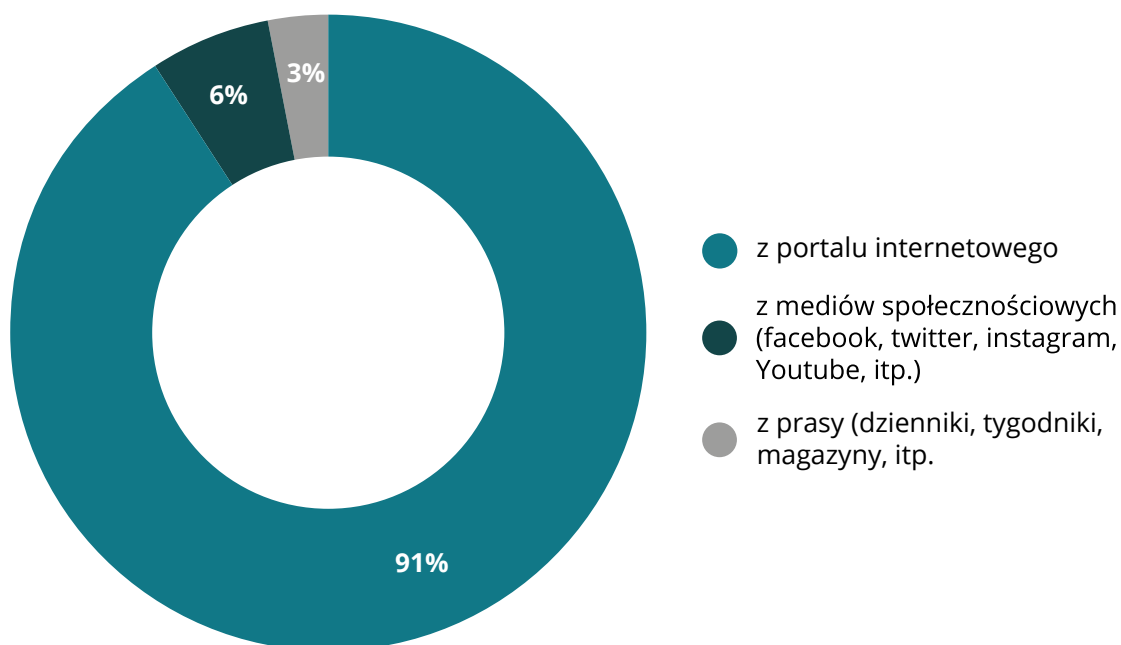

Niniejszy raport obejmuje przedstawienie oraz analizę materiałów dotyczących muzułmanów, muzułmanek i Islamu w okresie: od 1.06.2022 do 30.06.2022 roku. W porównaniu do poprzedniego miesiąca, a także uwzględniając podstawowe kryteria, zawarte w raporcie otwarcia, można wyodrębnić zależności oraz prawidłowości w sposobie budowania, objętego badaniem wizerunku. Podobnie jak w poprzednich raportach podjęto świadomą decyzję o wykorzystaniu analizy jakościowej wobec materiałów, uznając ją za adekwatną metodę badawczą. Jej zastosowanie przez badacza: „zakłada subiektywny charakter własnej wiedzy i poznania. Uważa, że badając rzeczywistość społeczną musi (on – badacz) posługiwać się narzędziami „miękkimi”, elastycznymi, które łatwo może zmienić lub przekształcić po to, aby dotrzeć w zjawisku nieprzewidziane wcześniej aspekty. Posługuje się metodami jakościowymi, za pomocą których może docierać bardziej „w głąb” badanego zjawiska, a także poszerzyć perspektywę jego oglądalności (kontekst)”.

CHARAKTERYSTYKA:

Przyporządkowanie poszczególnych przekazów medialnych nie ulega zasadniczej zmianie, nagromadzenie określeń (przymiotników, rzeczowników) w tytule, a także w samej treści decyduje o zakwalifikowaniu do odpowiedniej kategorii: pozytywnej, neutralnej lub negatywnej. Element wieloznaczności oraz kwestie narracyjne, budowane przez autora, są weryfikowane jako spójne lub nie z powyższym założeniem. Równocześnie w większości analizowanych materiałów nastąpiła zmiana (czego nie zauważono szczególnie w raporcie styczniowym) pozwalająca na uwzględnienie prostego podziału, dotyczącego gatunków dziennikarskich mający charakter informacyjny i publicystyczny.

ŹRÓDŁO BADANEGO MATERIAŁU

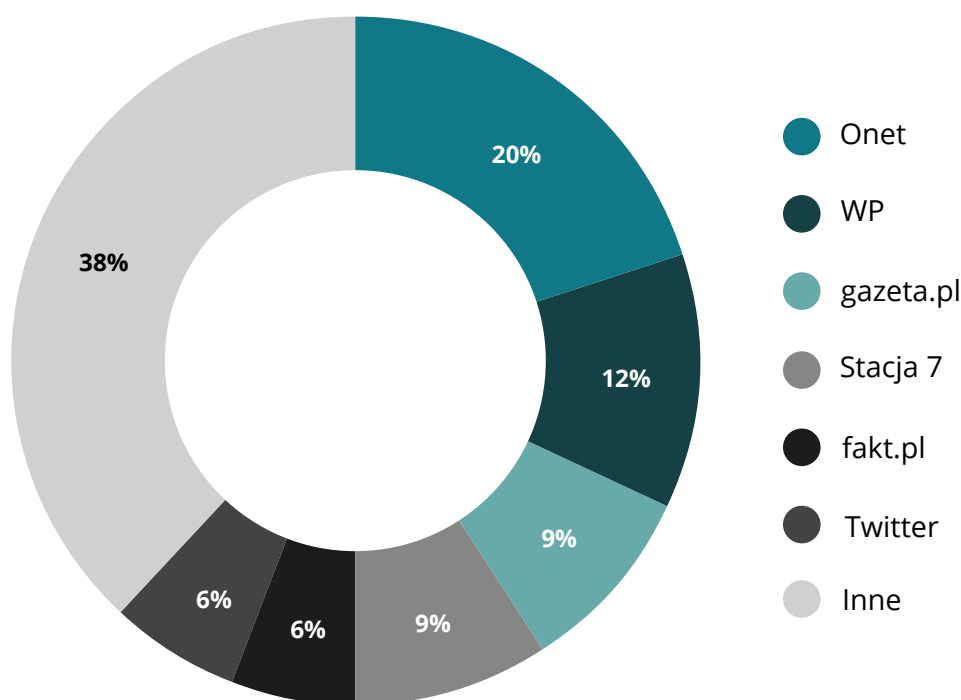

Wykres 1. Źródła analizowanych materiałów
źródło: opracowanie własne

Analizując czerwcowe materiały dotyczące obrazu muzułmanek, muzułmanów i islamu w polskich mediach wykorzystano trzy rodzaje źródeł. Były to portale internetowe, media społecznościowe oraz prasa.

ŹRÓDŁO BADANEGO MATERIAŁU

Wśród wykorzystywanych źródeł dominujące były te z portali internetowych stanowiące 91% materiałów. W odróżnieniu od poprzednich miesięcy w czerwcu wykorzystano również źródła z mediów społecznościowych, które stanowiły 6% wykorzystanych materiałów. Były to posty z Twittera, które stanowią obecnie źródło ważnego medium w kontekście informowania o stanowisku danego podmiotu, szczególnie wykorzystywanego w polityce. Wśród źródeł skorzystano również z pracy drukowanej. Media społecznościowe i prasa drukowana stanowiły w prawie 10% materiałów.

Wykres 2. Tytuły medialne poddane badaniu
źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela prezentuje wykorzystane materiały wraz z linkami do artykułów.

**ŹRÓDŁO
BADANEGO MATERIAŁU**

Tytuł medialny	Data publikacji materiału	Link do analizowanego materiału
Onet	2022-06-02	https://kobieta.Onet/wiadomosci/ostatni-wywiad-kasi-gallanio-mowila-ze-zyla-w-zlotej-klatce/3ejllwb?
Noizz.pl	2022-06-02	https://noizz.pl/spoleczenstwo/jestem-saudyjka-swiat-oczami-kobiet-z-arabii-saudyjskiej-fragment-ksiazki/rym8hvs?
Onet	2022-06-02	https://podroze.Onet/ciekawe/uciekla-z-afganistanu-przed-zemsta-talibow-znalazla-schronienie-w-polsce/c3mzgfc
Gość.pl	2022-06-03	https://www.gosc.pl/doc/7596744.Muzulmanka-ora-z-znany-ewangelik-przyjeli-Komunie-Swieta-podczas
WP	2022-06-04	https://wiadomosci.wp.pl/traumy-i-stres-wypisane-na-ciele-asii-musiala-uciekac-z-domu-gdy-miala-5-lat-6775754387094080a
rmf24.pl	2022-06-08	https://www.rmf24.pl/raporty/raport-swiat-kontra-panstwo-islamskie/najnowsze-fakt.ply/news-dowodzila-zenskim-batalionem-isis-szkolila-dzieci-allison-fl,nId,6079529#crp_state=1
Aleteia	2022-06-08	https://pl.aleteia.org/2022/06/08/odnaleziono-relikwie-szesciu-swietych-ze-zburzonej-przez-isis-swiatyni-jedna-z-nich-nalezy-do-apostola/?
WP	2022-06-09	https://film.wp.pl/oskarzony-o-bluznierstwo-ze-strachy-zostal-juz-wycofany-z-kin-6777946303359712a
tvn24.pl	2022-06-09	https://tvn24.pl/swiat/nigeria-wladze-podaly-liczbe-ofiar-ataku-na-kosciol-katolicki-5744943
gazeta.pl	2022-06-11	https://kobieta.gazeta.pl/kobieta/7,107881,26285619,czesto-patrzymy-na-ten-kraj-w-sposob-wojujacy-a-nie-widzimy.html?
Onet	2022-06-11	https://podroze.Onet/aktualnosci/izrael-polski-turysta-zabawa-w-100-pytan-kontrola-i-przeszukania-list/bzbwc04?
Przegląd	2022-06-13	Źródło drukowane

ŹRÓDŁO BADANEGO MATERIAŁU

Onet	2022-06-13	https://kultura.Onet/film/wiadomosci/lady-of-heaven-maroko-zakazuje-filmu-o-corce-mahometa-bluznierstwo/lgg1xbs
fakt.pl	2022-06-14	https://www.fakt.pl.pl/plotki/ocalona-pierce-brosnan-i-milla-jovovich-w-mocnym-thrillerze-w-tv/mfx5bq3
ofeminin.pl	2022-06-17	https://www.ofeminin.pl/milosc/polka-wyszla-za-maz-za-muzulmanina-opisuje-jak-wyglada-zwiazek-z-cudzoziemcem/clqks3f
Stacja 7	2022-06-17	https://Stacja7/ze-swiata/pogrzeb-ofiar-zamachu-na-kosciol-w-nigerii/
gazeta.pl	2022-06-17	https://weekend.gazeta.pl/weekend/7,152121,20207588,muzulmanka-z-podlasia-tamara-masz-bombe-pod-ta-kiecka-usmiechnij.html
Stacja 7	2022-06-21	https://Stacja7/ze-swiata/niezwykla-chwila-dla-172-dzieci-w-iraku-przystapily-do-pierwszej-komunii-swiatej/
Onet	2022-06-22	https://podroze.Onet/polka-opowiada-o-zyciu-w-jordanii-dekolty-kuse-sukienki-i-nikab/pcchgzB
fakt.pl	2022-06-24	https://www.fakt.pl.pl/wydarzenia/swiat/norwegia-wszedl-do-sklepu-z-lukiem-potem-zabil-piec-osob-sad-wydal-wyrok/jwrphw0
dziennik.pl	2022-06-25	https://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/8478739,strzelanina-klub-geje-oslo-sluzby-specjalne-islam-ekstremizmem.html?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter
WP	2022-06-25	https://wiadomosci.wp.pl/strzelanina-w-oslo-potraktowana-jako-akt-islamskiego-terroryzmu-6783642696678336a
Stacja 7	2022-06-28	https://Stacja7/ze-swiata/moja-corka-wyszla-za-muzulmanina-wiara-dzieci-w-malzenstwach-mieszanych/
WP	2022-06-29	https://kobieta.wp.pl/miriam-shaded-skonczyła-36-lat-jej-wypowiedzi-o-islamie-wywolywały-kontrowersje-6785038404774464a

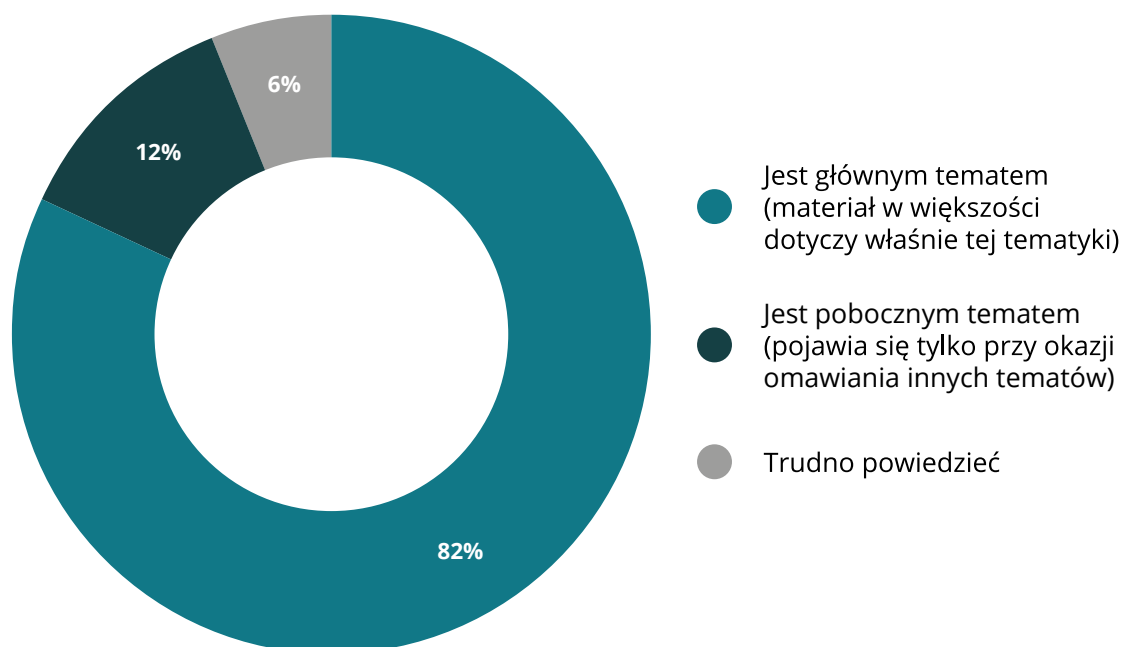
**ŹRÓDŁO
BADANEGO MATERIAŁU**

Gazeta.pl	2022-06-29	https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114881,28637055,najglosniejszy-proces-w-historii-francji-sprawca-atakow-terrorystycznych.html?
Onet	2022-06-29	https://wiadomosci.Onet/swiat/ten-akt-terroryzmu-pamieta-kazdy-najwiekszy-proces-w-historii-francji/ygz7t7g?
Onet	2022-06-29	https://wiadomosci.Onet/swiat/najwiekszy-proces-w-historii-francji-poznalismy-wyrok/qepj1cp?
Twitter (profil @delestoile)	2022-06-29	https://twitter.com/delestoile/status/1542024169851953154
Shareinfo.pl	2022-06-30	https://shareinfo.pl/afrykanscy-dzihadysci-porwali-polaka-wiadomo-co-sie-z-nim-stalo/
Plotek.pl	2022-06-30	https://www.plotek.pl/plotek/7,154063,28641191,eliza-trybala-wypoczywa-w-turcji-i-krytykuje-tamtejsza-kulture.html?
o2.pl	2022-06-30	https://www.o2.pl/informacje/polak-porwany-w-burkina-faso-wladze-kraju-podaly-nowe-informacje-6785308199193152a
Twitter (profil @RuchNarodowy)	2022-06-30	https://twitter.com/RuchNarodowy/status/1542523365251874816

Tabela 1. Tytuły medialne poddane badaniu
źródło: opracowanie własne

Wśród 33 przebadanych materiałów medialnych, podobnie jak w poprzednich miesiącach, dominowały materiały z portalu Onet, które stanowią 20% całości. Warto zauważyć, że zwiększona została różnorodność z innych portali. Na drugim miejscu znalazły się WP (zresztą tak samo jak w poprzednich miesiącach), ale również gazeta.pl oraz stacja7.pl. W sumie te trzy portale (WP, gazeta.pl, stacja7.pl) stanowią 30% materiałów poddanych analizie. W dalszej kolejności wykorzystano materiały z portali fakt.pl oraz Twitter, które stanowią każdy po 6%. Wśród Innych wykorzystywanych materiałów, które stanowią 38% większość znalazły się „Przegląd” oraz portale: Aleteia, dziennik.pl, gość.pl, noizz.pl, ofemini.pl, plotek.pl, shareinfo.pl, tvn24.pl, rmf24.pl.

ISLAM JAKO TEMAT MATERIAŁU MEDIALNEGO

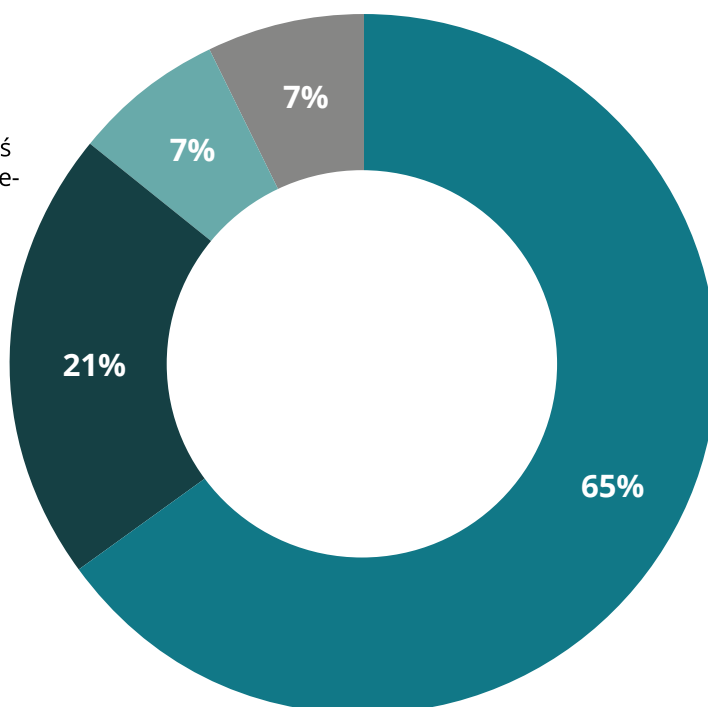
Wykres 3. Islam jako temat materiału medialnego
źródło: opracowanie własne

Wśród analizowanych materiałów islam jest głównym tematem. Można to wskazać na podstawie 82% materiałów. W przypadku 12% materiałów medialnych islam stanowił temat poboczny, czyli pojawiający się przy okazji omawiania innych tematów, a w przypadku 6% trudno powiedzieć.

Ciekawie wygląda kwestia formy wypowiedzi względem islamu. W większości materiałów wskazana została konkretna historia osób, grup pochodzenia muzułmańskiego bądź arabskiego oraz zaprezentowane zostały konkretne wydarzenia, którego bohaterami stały się te osoby, bądź głównym tematem stało się konkretne wydarzenie. Stanowi to 65% badanego materiału medialnego. Zdecydowanie mniejsza ilość materiałów, bo zaledwie 21%, dotyczyła islamu omawianego jako religia oraz kultura. Zdecydowanie rzadziej przedstawiane jest zagrożenie terrorystyczne ze strony krajów islamu oraz wyznawców tej religii. Stanowi to 7% badanych materiałów.

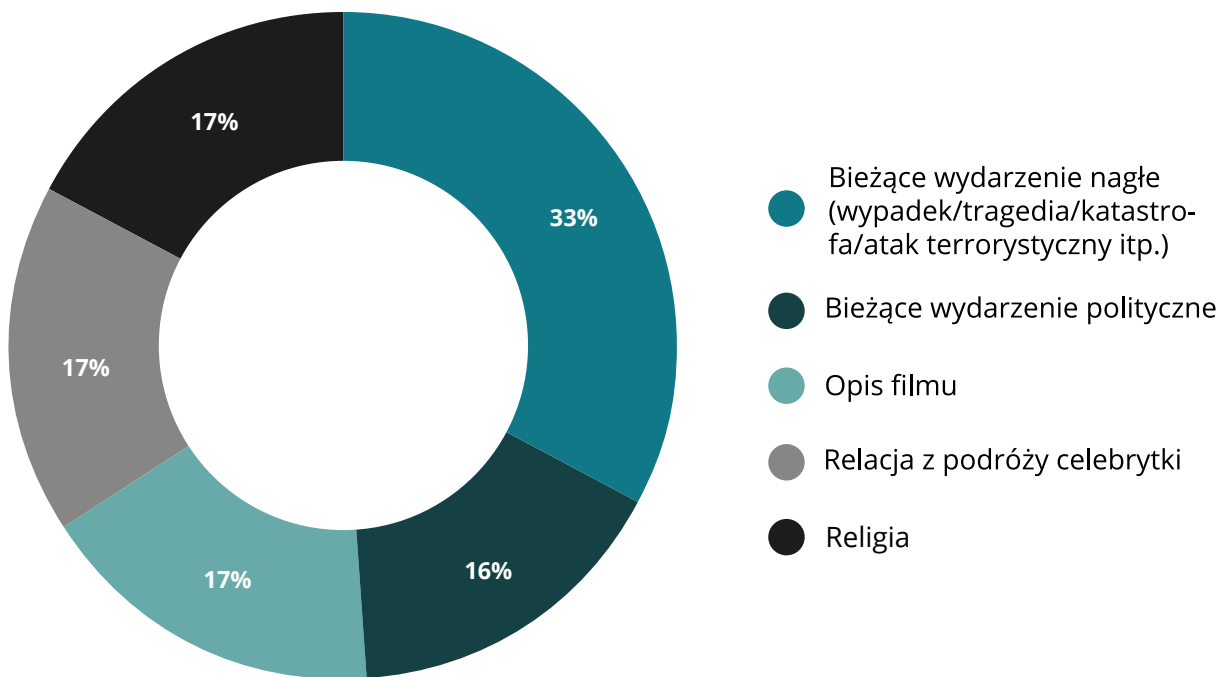
Świadczy to o ukazywaniu islamu oraz jego wyznawców częściej przez pryzmat określonych historii i wydarzeń, które mogą wzbudzać reakcje (pozytywne bądź negatywne) oraz określonych osób. Rzadziej podnoszone są kwestie kulturowe oraz wyjaśniające złożoność religii i społeczności islamskiej. A przynajmniej nie jest to główny temat formowania tez na temat islamu oraz jego wyznawców.

- Zaprezentowana została historia konkretnej osoby/osób wyznania muzułmańskiego lub/i pochodzenia arabskiego, Omawiane jest jakieś bieżące wydarzenie z udziałem osób pochodzenia arabskiego/muzułmanów,
- Islam jest omawiany jako religia/kultura
- Omawiane jest potencjalne zagrożenie terrorystyczne ze strony krajów islamu i wyznawców islamu
- Inne

Wykres 4. Forma wypowiedzi względem islamu
źródło: opracowanie własne

Głównym tematem analizowanego materiału są bieżące wydarzenia o charakterze nagłym (33%), jak katastrofy, akty terrorystyczne. Co oznacza, że temat islamu omawiany jest „przy okazji” bieżących wydarzeń, które będą miały charakter gwałtowny. Takie materiały mogą wywołać większe zainteresowanie odbiorców, ponieważ dotyczą kwestii zagrożenia bezpieczeństwa. Reszta tematów, jak chociażby bieżące wydarzenia polityczne, kwestie opisu religii muzułmańskiej, czy kultury oraz inne stanowią procentową podobną kwotę 16-17%. W tym miejscu należy podkreślić, że wielu wolontariuszy w czerwcu nie wskazało innych tematów niż te wymienione.

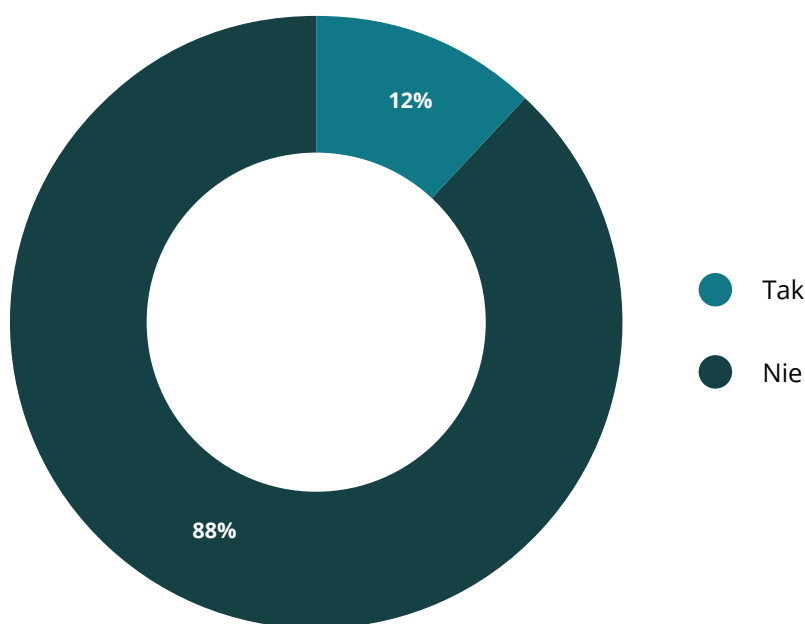

Wykres 5. Główny temat analizowanych materiałów
źródło: opracowanie własne

GRAFICZNE PRZEDSTAWIENIE ISLAMU

W czerwcu zdecydowanie większość materiałów nie posiadała obraźliwych, krzywdzących i upraszczających przedstawień graficznych względem islamu. Nie oznacza to, że takich uproszczeń nie stosowano, ponieważ 12% autorów i redakcji zdecydowanie do takich zabiegów się posunęło.

Wykres 6. Obraźliwe, krzywdzące, upraszczające określenia graficzne względem islamu
źródło: opracowanie własne

Wolontariusze wskazali konkretne zdjęcia, które według nich możemy zakwalifikować do tej kategorii. Zaprezentowane są one poniżej.

**GRAFICZNE
PRZEDSTAWIENIE
ISLAMU**

Zdaniem Tamary to, co robią terroryści z tzw. IS, to tragedia dla wszystkich, nie tylko dla muzułmanów (Dot. flickr.com / Day Donalibson / CC BY 2.0)

Zdjęcie 1. źródło: gazeta.pl z dnia 17.06.2022

Zdjęcie 2. źródło: shareinfo.pl z dnia 30.06.2022

Ruch Narodowy
@RuchNarodowy

...

⚠ Zbrodnia spełniona przez muzułmanów pokazuje, jak niebezpieczną ideologią jest **Islam**. Państwa, w których istotną mniejszość lub większość stanowią muzułmanie stają się areną dla nienawistnych zbrodni.

**Kolejny BARBARZYŃSKI
ATAK muzułmanów!**

Dwaj muzułmanie obcięli głowę **PRZYPADKOWEMU** krawcowi hinduiście, bo... **rzecznik prasowy** rządzącej w Indiach partii BJP **napisał obraźliwego tweeta o proroku Mahomecie!**

Zbrodnia została sfilmowana przez napastników!

To zwykli ludzie są ofiarami muzułmańskich imigrantów, **NIE DOPUŚCĄMY DO TEGO W POLSCE!**

STOP masowej imigracji!

f Udostępnij!

RUCH NARODOWY

Zdjęcie 1. źródło: Twitter z dnia 30.06.2022
<https://twitter.com/RuchNarodowy/status/1542523365251874816>

Poniższa tabela przedstawia uzasadnienie dotyczące uznania obrazów graficznych, które pojawiają się w tekstach medialnych za obraźliwe, krzywdzące i upraszczające.

Tytuł medialny	Data publikacji	Dlaczego przedstawienie graficzne jest obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające?
gazeta.pl	2022-06-17	Zdjęcie przedstawiające wyznawców islamu w grupie z bronią i zasłoniętymi twarzami - budzi skojarzenia z terroryzmem
Shareinfo.pl	2022-06-30	Zdjęcie drastycznie przedstawia do czego zdolni są islamiści
Twitter	2022-06-30	Stosowane są uproszczenia. Utożsamia się terroryzm z islamem. Wykorzystana została zbrodnia dwóch osób, które według autora były wyznania muzułmańskiego, do tego aby przekonać odbiorców, że trzeba zatrzymać migracje.

Tabela 2. Dlaczego przedstawienie graficzne jest obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające?

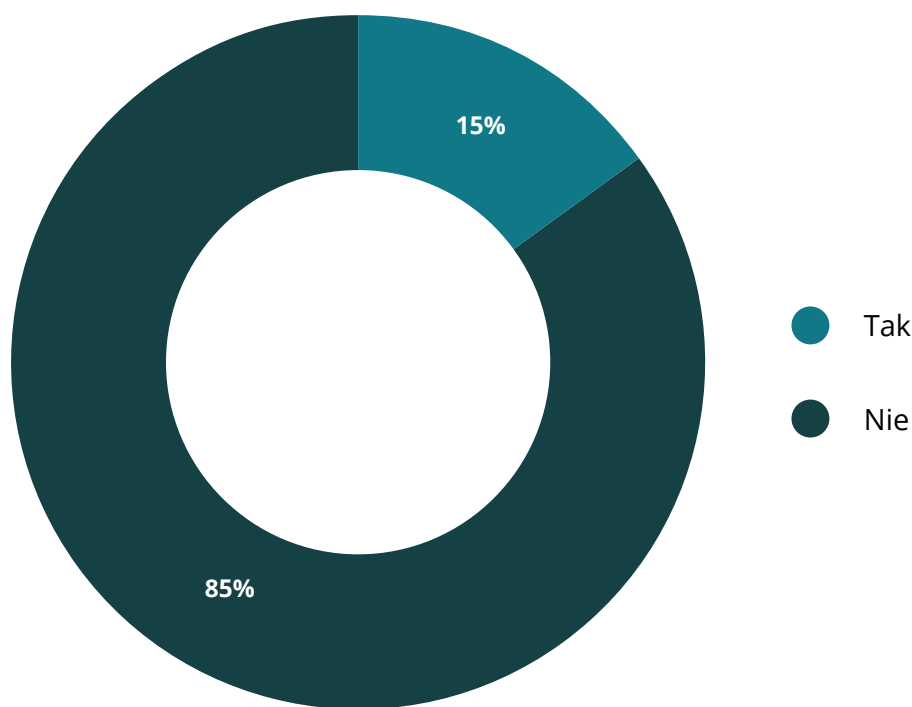
źródło: opracowanie własne

W opisanych przypadkach prezentowane są akty przemocy, agresji oraz terroryzmu na terenie państw Bliskiego Wschodu. Odbiorca widzi grupę prawdopodobnie zamaskowanych mężczyzn, w jednym przypadku zamierzający obciąć dłoń innemu mężczyźnie. Na zdjęciach są liczne flagi i transparenty z napisami w języku arabskim, które nie są przetłumaczone. Mają wzbudzać strach oraz kojarzyć się z Państwem Islamskim. W przedstawionym materiale z Twittera zastosowano uproszczenie polegające na skojarzeniu terroryzmu z islamem i migracją.

SŁOWNE OKREŚLENIA UPRASZCZAJĄCE

Wśród przebadanych materiałów niewielki ich procent wykorzystywał słowne uproszczenia do pokazania islamu. Większość autorów artykułów takich wybiegów nie stosowało (85%).

Wykres 7. Słowne określenia islamu będące uproszczeniami
źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela przedstawia słowne określenia upraszczające pojawiające się w materiałach w zestawieniu z komentarzami wolontariuszy, którzy opisali swoje wrażenia oraz reakcje na ukazane uproszczenia.

**SŁOWNE OKREŚLENIA
UPRASZCZAJĄCE**

Tytuł medialny	Data publikacji	Określenie słowne upraszczające pojawiające się w materiałach	Komentarz wolontariusza do materiału
WP	2022-06-09	Większość muzułmanów sunnickich uważa, że powinno być ono całkowicie zakazane, a naruszenie zakazu ma być surowo karane. Natomiast islam szyicki zazwyczaj akceptuje takie przedstawienia, jeśli tylko są wykonane z należytym szacunkiem.	Brak
Onet	2022-06-11	- Izrael to bogaty kraj. Coś na mix Europy Zachodniej. W takim hotelu zginęły buty jednej z turystek z pokoju. Często jest wykorzystywany fakt, że to wycieczka objazdowa i turysta po jednym dniu już nie wróci w to miejsce. (...) Sprzedawca wbił w terminal 65 dol., podczas gdy cena wynosiła 4 dol. Na szczęście turysta zauważył przekręt. Dodam, że tzw. kanty zdarzają się ze strony izraelskiej, jak i arabskiej. Jeśli chodzi o stosunek ludzi tam mieszkających do Polaków, to mimo obaw był bardzo pozytywny. Izraelcy i arabscy hotelarze byli sympatyczni.	Fragment listu do redakcji załączonego do artykułu. Taka wypowiedź może sugerować generowanie uproszczeń na różnych płaszczyznach. Określenia: "mimo obaw" "byli sympatyczni" - ogólnie pozytywne, ale samo dodanie "mimo obaw" już sugeruje, że osoba mogła wcześniej myśleć stosując generalizację.
WP	2022-06-29	Islam jest niezgodny z polską konstytucją. Mamy wolność wyznania i religii, ale islam nie daje tej wolności wyznawcom i niewiernym.	Brak
Twitter	2022-06-30	- Zbrodnia spełniona przez muzułmanów pokazuje, jak niebezpieczną ideologią jest islam. Państwa, w których istotną mniejszość lub większość stanowią muzułmanie stają się areną dla nienawistnych zbrodni. - Kolejny barbarzyński atak muzułmanów. - To zwykli ludzie są ofiarami muzułmańskich imigrantów, nie do puśćmy do tego w Polsce.	Brak

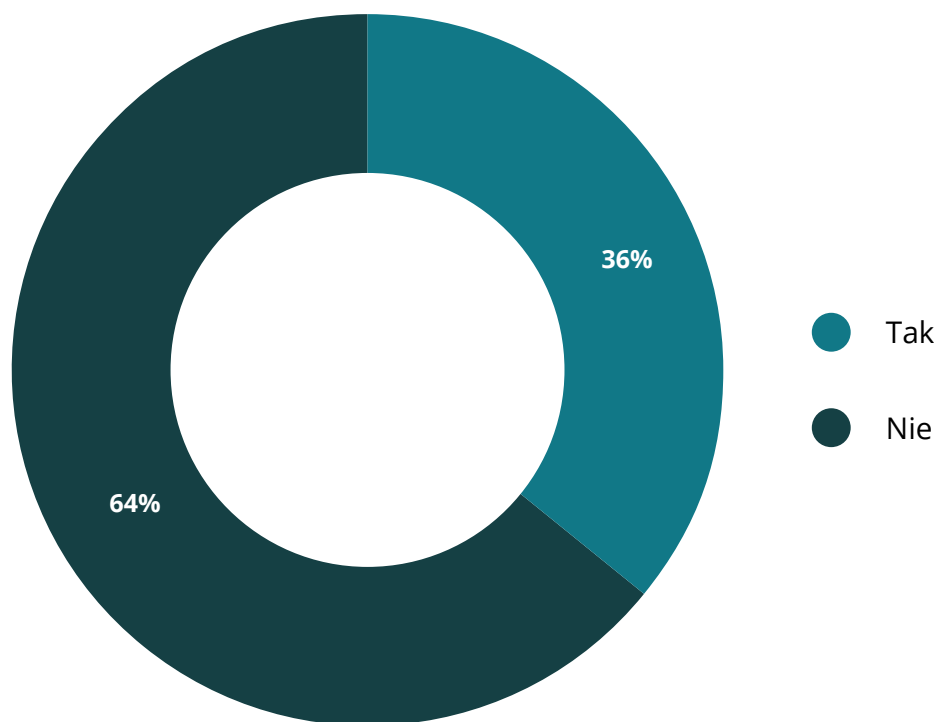
Tabela 3. Słowne określenia islamu będące uproszczeniami
źródło: opracowanie własne

W większości zacytowanych materiałów islam pojawia się w kontekście kar, zakazów, przestępstwa, zbrodni. To zestawienie wywołuje obawy oraz może negatywnie nastrajać do religii i wyznawców.

SŁOWNE OKREŚLENIA NEGATYWNE

Słowne określenia negatywne znalazły swoje miejsce w 36% analizowanych materiałów. Jednak większość z nich, bo 64% takich określeń nie stosowała.

Wykres 8. Słowne określenia negatywne względem islamu
źródło: opracowanie własne

W tym wypadku podobnie do uproszczeń krzywdzących, również autorzy tekstu zestawiają islam i jego wyznawców z określeniami oraz wydarzeniami pejoratywnymi w stosunku do islamu.

Wśród częstych sformułowań padają takie określenia jak (nie są to wierne cytaty, ale sformułowania i zwroty, które pojawiają się w tekstach obok siebie): kontrola kobiet przez mężczyzn, terroryzm związany z islamem, islam jako ten, który zaburza poczucie bezpieczeństwa, muzułmanie to brudasy, zasłanianie twarzy szmatą, ograniczenia dla kobiet, kary śmierci na homoseksualistach, eksterminacja chrześcijan, barbarzyńscy muzułmanie. Są to mocne zwroty, które zacytowane zostały w całości z badanych materiałów w tabeli poniżej.

Tytuł medialny	Data publikacji	Cytat	Komentarz wolontariusza dlaczego to sformułowanie może nastawić negatywnie
Onet	02.06.2022	Wyjawiła też, że dostaje wiele wiadomości od kobiet, które utknęły w małżeństwie lub są kontrolowane przez swoich mężów, "zwłaszcza pochodzących z Bliskiego Wschodu".	To określenie jest generalizacją - sugeruje, że wszyscy mężczyźni z krajów Bliskiego Wschodu są kontrolujący w związkach/ małżeństwie.
Aleteia	08.06.2022	Islamistycznego terrorku	Określa negatywnie zaistniałą sprawę i definiuje to co dokonali islamiści.
Onet	13.06.2022	Ci — jak słycać na nagraniach — mówili: Pokazują muzułmanów jako terrorystów	W treści artykułu zawarty cytat z nagrania, które było omawiane w artykule. Został podkreślony fakt, pl, że to cytat, ale nadal wywołuje negatywne skojarzenia.
Stacja 7	17.06.2022	Z atakiem powiązane jest Państwo Islamskie Prowincji Afryki Zachodniej (ISWAP). To pierwszy atak przeprowadzony przez tę fundamentalistyczną organizację w relatywnie spokojnym jak dotąd południowo-zachodnim regionie Nigerii. Wcześniej przeprowadziła ona wiele ataków w północno-wschodniej i północno-zachodniej części kraju, ale ostatni akt terrorkizmu budzi obawy, że organizacja rozszerza swoją działalność. Wymieniona treść wzbudza obawy o bezpieczeństwo mieszkańców. Może to powodować spekulacje na temat muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego.	Wymieniona treść wzbudza obawy o bezpieczeństwo mieszkańców. Może to powodować spekulacje na temat muzułmanów/osób pochodzenia arabskiego. Zamach wpisał się w krwawy krajobraz przemocy w Nigerii. W zeszłym tygodniu uzbrojone gangi zastrzeliły 32 osoby w stanie Kaduna na północy kraju. Boko Haram i Ansaru nieustannie uprowadzają Nigeryjczyków na północnym zachodzie. Niesłabnące prześladowania, zdręczanie i tyrania pogłębiają brak zaufania do rządzących, którzy nie potrafią zaprowadzić porządku.

<p>gazeta.pl</p>	<p>17.06.2022</p>	<p>Muzułmanka z Podlasia. "Tamara, masz bombę pod tą kiecką? Uśmiechnij się. A, nie możesz, bo szmata ci twarz zasłania". Po co z nimi rozmawiasz? - słyszę od muzułmanów. - Psują nam opinię. To radykałowie. Z salafitów wywodzi się większość terrorystów - mówią. - Fundamentalisci. Oszołomy.</p> <p>Niebezpieczna sekta. Trudno do nich dotrzeć. Nie chcą rozmawiać. Mówię o tym Tamarze. Mówię jej, że dla większości ludzi salafita równa się radykał, fundamentalista. Terrorysta. Zamyśla się. Poprawia nikab. Ten surowy i czysty islam, jak mówisz, w Arabii Saudyjskiej przejawia się tym, że kobiety nie mogą prowadzić aut, a na homoseksualistach wykonuje się karę śmierci - oponuję. - Ten islam ci się podoba? Ten, który nawołuje do zgładzenia niewiernych i dzieli świat na terytorium dar al-islam, islamu, i dar al-harb, wojny? Ręka wędruje ku twarzy, kiedy Tamara poprawia nikab . Wzdycha głęboko i upija łyk herbaty. Jej ruch jest szybki, wyćwiczony. Po chwili zasłona znowu opada. Powiem ci coś, czego mogę pożałować, ale trudno - oznajmia, po czym długo milczy. - Ci ludzie, którzy tak się boją islamizacji, którzy protestują przeciwko napływowi muzułmanów, mają trochę racji. W mojej dzielnicy, gdzie 70 procent to muzułmanie, jest naprawdę brudno. I teraz powiem ci tak: czy muzułmanie to brudasy? Nie, bo bardzo dbają o higienę i robią ładu. Ale czy ci ludzie, którzy przyjechali tutaj z Sudanu czy Somalii szanują Europę? Jak patrzę na te sterty śmieci, to myślę, że nie. hidżabu się tylko podśmiewali, ale kiedy pojawiła się na Podlasiu w nikabie , mamie trudniej było jej bronić. Sama nie rozumiała, po co córka założyła to prześcieradło. Wujek powiedział krótko: odpie*doliło jej . Stryjeczna babka na ślubie Tamary, który odbywał się akurat w urodziny brata, wzniosła toast i powiedziała do matki: I żeby syn ci dumę przyniósł. Oby nie był takim wariatem jak córka. Warto podkreślić, że w treści artykułu autorka i bohaterka odwoływały się do innych grup. W tym przypadku chodziło o grupę osób LGBT:</p> <p>"Hafsa nie będzie się uczyła, że homoseksualizm jest dobry. - Bo nie jest - mówi Tamara. Tamara jest salafitką. Nikt nie lubi salafitów."</p>	<p>Komentarze skierowane do bohaterki artykułu - został wyróżniony na marginesie artykułu. Wydaje się być dość drastyczny i nie powinien zostać aż tak uwydatniony. Bardzo chaotyczna treść, ale wydaje się, że wszystkie z tych komentarzy zostały napisane przez autorkę. Dopiero później odnosiła się do nich bohaterka - Tamara. Szczere słowa bohaterki artykułu na temat islamizacji, zawierają negatywne i krzywdzące określenia względem wyznawców islamu. Słowa skierowane do bohaterki artykułu przez jej polską rodzinę. Ukazują jak krzywdzący stosunek do niej mieli.</p>
------------------	-------------------	---	--

**SŁOWNE OKREŚLENIA
NEGATYWNE**

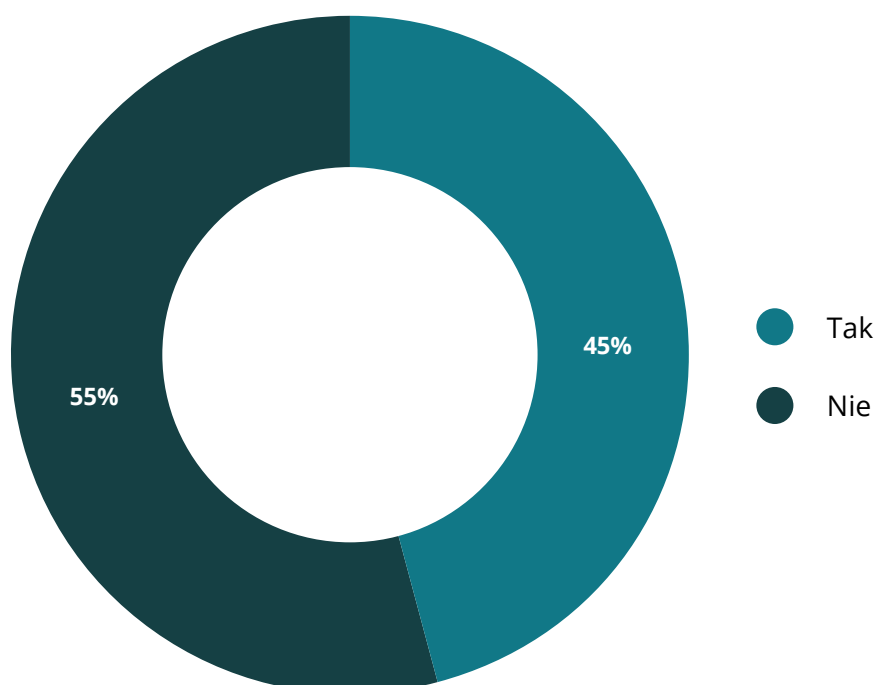
Stacja 7	21.06.2022	Teren, który kilka lat temu został mocno zaatakowany przez bojowników Państwa Islamskiego, które zamierzało eksterminować chrześcijan, dziś krzyżał donośnym głosem: „nasza wiara i nasz krzyż zwyciężyły” – tak relacjonował uroczystość na swoim Twitterze chaldejski ksiądz katolicki ojciec Karam Shamasha.	Takie określenie może pogłębiać przekonanie o konflikcie między religią katolicką i islamem.
dziennik.pl	25.06.2022	Według gazety "VG" zamachu dokonał 42-letni obywatel Norwegii Zaniar Matapour, uchodźca z kurdyjskiej części Iranu.	Uważam, że podanie informacji o tym, że zamachowiec był uchodźcą jest niepotrzebne i może służyć krzywdzącym generalizacjom na temat osób uchodźczych.
WP	25.06.2022	Strzelanina w klubie dla gejów, do której doszło w Oslo w sobotę w nocy, była "aktem islamskiego terroryzmu" - poinformowały norweskie służby.	Określenie islamski terroryzm jest krzywdzące. Atak terrorystyczny przeprowadzony przez osobę innej narodowości/na grupę osób innej narodowości nie byłby nazwany od wyznawanej przez nich religii.
Twitter	29.06.2022	Bardzo logiczne i zachęcające do głębszego poznania islamu.	To zdanie to sarkazm w sytuacji ukazujący nastawienie autora do przedstawionej sytuacji.
Plotek.pl	30.06.2022	Słyszycie to? Nie mogę z tego ich wycia. Jak ostatnio byliśmy w Turcji, w Stambule, to mieliśmy pod samym hotelem meczety i to wycie było nie do zniesienia. Na szczęście teraz w hotelu już tego nie słyszemy, uff - napisała. Nie tęskniliśmy za tym, za tymi wyjcami - dodała po chwili.	Komentarz celebrytki na temat wycia, dobiegającego z meczetu. Artykuł wyjaśnia, że ten dźwięk to ezan i pełni funkcję nawoływania wiernych do modlitwy. Cytuję to, co celebrytka miała do powiedzenia w tej sprawie podczas swoich wakacji w Turcji. To ważny element kultury islamu, więc nazwanie ezanu wyciem mogłoby być dla nich wyjątkowo obraźliwe.
Twitter	30.06.2022	Barbarzyński atak muzułmanów. Muzułmańscy imigranci. Ideologią jest islam.	Sprawia że odbiorca może utożsamiać islam z przemocą i agresją. W kontekście tego materiału rozumie się to jako groźny, nieproszony intruz. Ideologia użyta w tym zdaniu jest sarkastyczna i pokazuje stosunek do islamu jako religii. Mam wrażenie, że materiały publikowane w social mediach są zdecydowanie bardziej islamofobiczne.

Tabela 4. Słowne określenia negatywne względem islamu
źródło: opracowanie własne

CZY NASTAWIENIE ODBIORCY MATERIAŁU MOŻE SIĘ ZMIENIĆ?

W przypadku pytania dotyczącego możliwej zmiany nastawienia odbiorcy materiału co do islamu, muzułmanek i muzułmanów odpowiedzi nie są tak przeważające w jedną stronę. Rozkład odpowiedzi na TAK i NIE podzielił się prawie po równo. Przeszło 45% odpowiedzi zdecydowanie padło na TAK, co już oznacza, że pojawiająca się ilość uproszczeń i negatywnych sformułowań, którą wywoływały czerwcowe materiały, zestawione z islamem mogą tę zmianę dokonać w kierunku negatywnego stosunku do wyznawców omawianej religii.

Wykres 9. Czy nastawienie odbiorcy materiału może się zmienić?
źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela prezentuje komentarz wolontariuszy do omawianych materiałów oraz ich opinie co do kierunku zmiany zachowania odbiorcy, negatywnej bądź pozytywnej.

Tytuł medialny	Data publikacji	W jaki sposób nastawienie wobec islamu/muzułmanów/ osób pochodzenia arabskiego może się zmienić?
Noizz.pl	2022-06-02	Opisana sprawa kobiety może zmienić nastawienie do kobiet na bardziej pozytywne - pokazanie historii silnej muzułmanki, która obala stereotypowe myślenie na temat pozycji kobiet w jej kulturze. Negatywne nastawienie wobec mężczyzn i wiary, która wyznają przez fałszywe świadectwo. Materiał obrazuje ciężkie życie muzułmank i walkę z podziałem.
Aleteia	2022-06-08	Materiał w negatywnym sposób opisuje co złego dokonali islamisci na święte miejsca dla chrześcijan. Określa ogrom ich zbrodni.
tvn24.pl	2022-06-09	Negatywny wydźwięk materiału w kierunku terrorystów - przekazanie o nietolerancji religijnej wśród morderców.
ofeminin.pl	2022-06-17	Materiał bardzo pozytywnie opisuje historię kobiety, która wyszła za mąż za Muzułmanina . Historia kobiety budzi pozytywne przesłanki wobec religii islamu i obala stereotypowe myślenie o małżeństwach z obcokrajowcami, czy przyjęciem innej religii.
Stacja 7	2022-06-17	Materiał zawiera same negatywne informacje na temat zamachów i potencjalnych wydarzeń, które mogłyby zachwiać bezpieczeństwo mieszkańców. Powołuje się na wiele spekulacji.
gazeta.pl	2022-06-17	Cały tekst jest bardzo chaotyczny i zawiera dość dużo negatywnych/krzywdzących określeń. Warto podkreślić, że był to: * Fragment pochodzi z książki "Poddaję się. Życie muzułmank w Polsce" Anny J. Dudek, pierwszego w Polsce reportażu, w którym o islamie opowiadają kobiety.
dziennik.pl	2022-06-25	Podanie informacji w tekście o tym, że zamachowiec był uchodźcą jest niepotrzebne i może służyć krzywdzącym generalizacjom na temat osób uchodźczych.
WP	2022-06-25	Omawiane jest wydarzenie, które opisuje napaść z nienawiści osoby irańskiego pochodzenia (z norweskim obywatelstwem). Zostało przedstawione, że ze względu na tę okoliczność, parada równości została odwołana. Wskazuje to na wysokie niebezpieczeństwo i wzbudza strach w odbiorach.

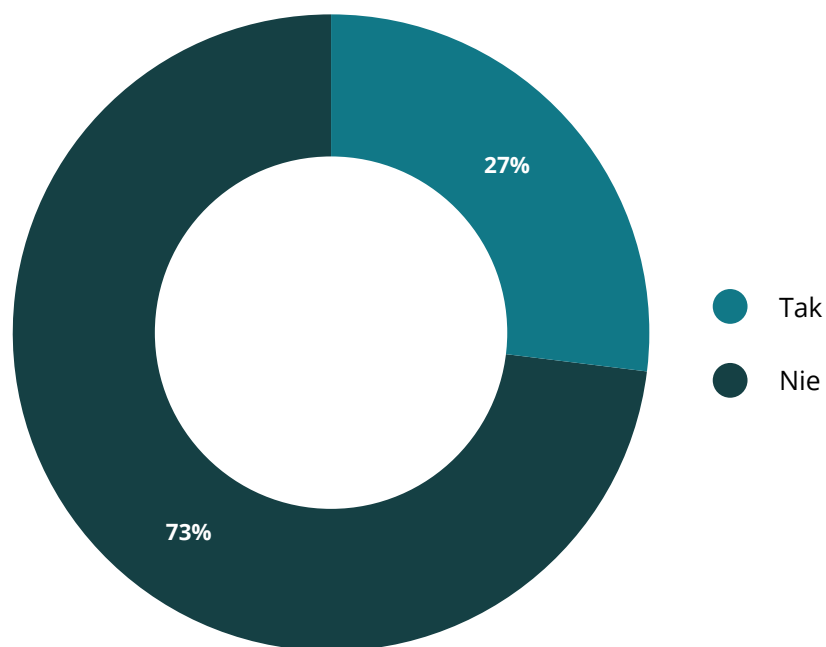
Stacja 7	2022-06-28	Można odnieść wrażenie, że religia jaką jest islam jest bardzo hermetyczna i rygorystyczna. Artykuł daje do zrozumienia, że w islamie są pewne rzeczy nie do przeszkodzenia i może to zniechęcić np. do małżeństw o mieszanej religii.
Onet	2022-06-29	Cały artykuł odnosi się do ataków terrorystycznych spowodowanych przez Państwo Islamskie 2015 roku. Mimo to, autor cały czas podkreślał, że jego sprawcami byli członkowie grupy terrorystycznej a nie wyznawcy Islamu/muzułmanie/osoby pochodzenia arabskiego. Pomimo, że sam opis wydarzeń może wywoływać negatywne konotacje względem przedstawicieli tych grup, ten artykuł do tego nie prowadzi.
Onet	2022-06-29	Opisywany jest "największy proces w historii Francji" związany z atakami terrorystycznymi sprzed kilku lat. Autor przywołuje historię zdarzeń, które miały wtedy miejsce. Były drastyczne i mogą przez to wywoływać negatywne emocje względem grupy analizowanej. Jednak sam autor, w żaden sposób negatywnie nie wypowiada się o grupie. Wskazuje, że winnymi ataków były osoby związane z organizacją terrorystyczną - Państwem Islamskim.
Twitter	2022-06-29	Ponieważ jest to materiał gdzie, morderców określa się "dwoma muzułmanami". Buduje to negatywny obraz muzułmanów. W zamian za to można by było użyć imienia i inicjału z nazwiska.
Shareinfo.pl	2022-06-30	Materiał może wywołać strach u odbiorcy z powodu okropnej niewoli podróżującego mężczyzny. Artykuł nie określa w negatywnych przymiotnikach osób pochodzenia arabskiego, ale opisane całe wydarzenie tylko wywołuje negatywne emocje u czytelnika.
Twitter	2022-06-30	Osoba, która przeczyta to może ulec manipulacji i dojść do wniosku, że kontakty z muzułmanami są fakt. plynicie niebezpieczne. Mechanizm ten jest oparty na strachu.

Tabela 5. Czy nastawienie odbiorcy materiału może się zmienić?
źródło: opracowanie własne

DOBRE PRAKTYKI WZGLĘDEM ISLAMU

W materiałach nie zabrakło dobrych praktyk względem islamu. Nie wskazano ich jednak zbyt wiele, ponieważ zaledwie 27%. Dobre praktyki nie pojawiły się zatem w przeważającej większości materiałów, wskazano 73% materiałów.

Wykres 10. Dobre praktyki względem islamu w materiałach
źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela przedstawia dobre praktyki względem islamu w prezentowanych materiałach. Podkreśla się, że artykuły są bezstronne, wrażliwe, z wykorzystaniem wielu źródeł, z wykorzystaniem opinii ekspertów. Ukazane są pozytywne historie ludzi oraz tolerancji bohaterów przytaczanych historii. Podkreśla się brak stereotypizacji oraz negatywnych określeń.

Tytuł medialny	Data publikacji	Dobre praktyki względem islamu zastosowane w analizowanych materiałach
gazeta.pl	2022-06-11	Artykuł jest długi i porusza wiele wrażliwych kwestii, związanych z traktowaniem kobiet w Arabii Saudyjskiej. Jednak, dobre jest to, że autor artykułu powoływał się na źródła i opinie osób ze środowiska akademickiego, którzy są ekspertami w omawianej dziedzinie.
Przeгляд	2022-06-13	Artykuł napisany jest w bezstronny sposób i nie generalizuje społeczeństwa w Afganistanie.
ofeminin.pl	2022-06-17	Cały artykuł obrazuje pozytywną historię zakochanych ludzi bez względu na wiarę. Nie zawiera negatywnych określeń, wręcz cechuje się superlatywami w relacji kobiety z obcokrajowcem. Autor tekstu nie nadmienia negatywnych stron religii islamu, skupia się na opowiedzeniu miłości i tolerancji, która wychodzi z powstałego związku.
gazeta.pl	2022-06-17	Jedyny plus jest taki, że pokazuje to prawdziwą historię Polki, która zmieniła religię i przeszła na islam. Pokazuje, jaka była reakcja jej otoczenia i jak bardzo zmieniło to jej życie. Mimo wszystko, historia mogłaby być trochę lepiej poskładana i zawierająca mniej negatywnych komentarzy.
Onet	2022-06-22	Materiał pokazuje w sposób luźny i turystyczny życie w Jordanii - zawiera wiele zachęcających opisów życia w tych rejonach i nie podkreśla tragicznych wydarzeń czy religijnego fanatyzmu. Artykuł stanowi przewodnik i opowieść po Jordanii, ze strony Polski mieszkające tam. Pozytywnie nastawia odbiorcę na kulturę kraju arabskiego.
Stacja 7	2022-06-28	Nie używa się potocznych określeń/ uogólnień np. arab. Natomiast mówi się wyznawca islamu itp.

Gazeta.pl	2022-06-29	"Pod koniec procesu Abdeslam przeprosił ofiary." - określał terrorystę za atak, który dokonał, wywiera to w małym stopniu pozytywny wydźwięk względem islamistów.
Onet	2022-06-29	Cały artykuł odnosi się do ataków terrorystycznych spowodowanych przez Państwo Islamskie 2015 roku. Mimo to, autor cały czas podkreślał, że jego sprawcami byli członkowie grupy terrorystycznej a nie wyznawcy Islamu/muzułmanie/osoby pochodzenia arabskiego. Pomimo, że sam opis wydarzeń może wywoływać negatywne konotacje względem przedstawicieli tych grup, ten artykuł do tego nie prowadzi.
Onet	2022-06-29	Opisywany jest "największy proces w historii Francji" związany z atakami terrorystycznymi sprzed kilku lat. Autor przywołuje historię zdarzeń, które miały wtedy miejsce. Były drastyczne i mogą przez to wywoływać negatywne emocje względem grupy analizowanej. Jednak sam autor, w żaden sposób negatywnie nie wypowiada się o grupie. Wskazuje, że winnymi ataków były osoby związane z organizacją terrorystyczną - Państwem Islamskim.

Tabela 6. Dobre praktyki względem islamu w materiałach
Źródło: opracowanie własne

SPIS TABEL, WYKRESÓW, ZDJĘĆ

Wykresy (w kolejności występowania)

Wykres 1. Źródła analizowanych materiałów

Wykres 2. Tytuły medialne poddane badaniu

Wykres 3. Islam jako temat materiału medialnego

Wykres 4. Forma wypowiedzi względem islamu

Wykres 5. Główny temat analizowanych materiałów

Wykres 6. Obrażliwe, krzywdzące, upraszczające określenia graficzne względem islamu

Wykres 7. Słowne określenia islamu będące uproszczeniami

Wykres 8. Słowne określenia negatywne względem islamu

Wykres 9. Czy nastawienie odbiorcy materiału może się zmienić?

Wykres 10. Dobre praktyki względem islamu w materiałach

Tabele (w kolejności występowania)

Tabela 1. Tytuły medialne poddane badaniu

Tabela 2. Dlaczego przedstawienie graficzne jest obraźliwe, krzywdzące lub upraszczające?

Tabela 3. Słowne określenia islamu będące uproszczeniami

Tabela 4. Słowne określenia negatywne względem islamu

Tabela 5. Czy nastawienie odbiorcy materiału może się zmienić?

Tabela 6. Dobre praktyki względem islamu w materiałach

Zdjęcia (w kolejności występowania)

Zdjęcie 1. źródło: gazeta.pl z dnia 17.06.2022

Zdjęcie 2. źródło: shareinfo.pl z dnia 30.06.2022

Publikacja została wydana jedynie w wersji cyfrowej do pobrania w PDF

ISBN 978-83-964373-8-9

